

Prooemia in Psalmos

ΠΡΟΟΙΜΙΑ ΤΩΝ ΨΑΛΜΩΝ.

55.531

Μετά τὸν Μωϋσέα καὶ τὸν τούτου διάδοχον Ἰησοῦν τοῦ Ναυῆ, καὶ τοὺς λεγομένους κριτὰς ἐν τῷ Ἰσραήλ, ἐπιλαβομένου λοιπὸν τῆς βασιλείας τοῦ Ἰσραήλ Σαοῦλ, καὶ ἀποδοκιμασθέντος. ἤγειρεν αὐτοῖς ὁ Θεὸς βασιλέα ἐνάρετον, δίκαιόν τε καὶ προφήτην, ὃς συνέταξε τὴν βίβλον Ψαλμῶν ρν', ἐκ Πνεύματος ἁγίου 55.532 κινούμενος, ἐμμέτρως κατὰ τὸ μέτρον τὸ ἴδιον τῆς ἰδίας γλώσσης, ἐμμελῶς μετὰ ῥυθμοῦ καὶ ὀργάνων διαφόρων καὶ ὀρχήσεων καὶ ὠδῶν αὐτοὺς ἄδων. Ἦν γὰρ οὗτος κατέχων κιθάραν, εἶχε δὲ καὶ διαφόρους χοροὺς ὑφ' ἑαυτὸν μικρῶν προφητῶν· οὕτω γὰρ ἐκάλει τοὺς παραμένοντας τοῖς προφήταις· πολλάκις δὲ καὶ υἱοὺς προφητῶν αὐτοὺς ὠνόμασεν, ἐχόντων διάφορα ὄργανα, τοῦ μὲν κύμβαλα, τοῦ δὲ αὐλοῦς, τοῦ 55.533 δὲ τύμπανα, τοῦ δὲ σάλπιγγας, τοῦ δὲ ψαλτήριον καὶ κιθάραν, τοῦ δὲ ὠδοῦς τοὺς λεγομένους βουκολίους. Ἐκαστος δὲ χορὸς ἕξαρχον εἶχεν, ὧν ὁ μὲν ἐλέγετο Ἀσάφ, ἄλλος δὲ Ἰδιθούμ, ἕτερος υἱοὶ Κορέ, ἄλλος Ἐθάμ Ἰσραηλίτου, ἕτερος Μωϋσέως ἀνθρώπου Θεοῦ. Ἦνίκα τοίνυν ἐκινεῖτο ὑπὸ τοῦ Πνεύματος προειπεῖν, ἢ περὶ τῆς αἰχμαλωσίας τοῦ λαοῦ, ἢ περὶ τῆς ἐπανόδου αὐτῶν, ἢ περὶ ἠθῶν διδασκαλικῶν, ἢ περὶ προνοίας, ἢ περὶ τοῦ Δεσπότη Χριστοῦ, συντίθει ἐμμέτρως τὸν ψαλμὸν ἕκαστον εἰς μίαν ὑπόθεσιν συντείνοντα (διὰ τοῦτο γὰρ καὶ μικροὶ καὶ μεγάλοι ψαλμοὶ), καὶ παρεδίδου ἐνὶ χορῶ. Εἰ δὲ πάλιν ἐδοκίμασε κατὰ τὸ μέσον τοῦ ψαλμοῦ καὶ ἄλλω χορῶ παραδοῦναι τὸ λοιπὸν τοῦ ψαλμοῦ, τότε αὐτὴ ἡ διαδοχὴ τοῦ ψαλμοῦ ἐκαλεῖτο Διάψαλμα. Ὡστε καὶ ὅταν τοῖς λεγομένοις ὠδοῖς, ἢ τοῖς βουκολίοις, κατὰ μέσον τοῦ ψαλμοῦ ἠθέλοντα (sic) παραδοῦναι, τότε ἐκαλεῖτο Ὁδὴ διαψάλματος· ἐπειδήπερ οἱ ὠδοὶ ἐκ διαδοχῆς παρελάμβανον τὸ λοιπὸν τοῦ ψαλμοῦ ἄδειν.

Μαθεῖν δὲ ἔνεστι τῶ βουλομένῳ περὶ τούτου ἐκ τοῦ γεγράφθαι ἐν ταῖς Παραλιπομέναις τῶν βασιλειῶν οὕτως· Καὶ ἦσε τὴν ὠδὴν ταύτην ἐν χειρὶ Ἀσάφ τοῦ προφήτου. Μετὰ τὸ παραδοῦναι δὲ οὗτος πρῶτος τὸν ψαλμὸν, λοιπὸν ἕκαστος χορὸς καὶ καθ' ἑαυτὸν καὶ ὁμοθυμαδὸν μετὰ τέρψεως καὶ ῥυθμοῦ, τῶν μὲν ἐν τούτοις ὀργάνοις, τῶν δὲ ἐν ἐκείνοις, ἀντιφώνως ἤδον τὸν ψαλμὸν μετὰ ὀρχήσεως, εἰς δόξαν καὶ αἶνον Θεοῦ. Ἐνεστι δὲ πάλιν καὶ περὶ τοῦτο μαθεῖν, ὡς 55.534 αὐτὸς δι' ἑαυτοῦ ὁ Δαυὶδ ἀναλαβὼν ἐκ τῶν ἄλλοφύλων τὴν κιβωτὸν, ὠρχήσατο ἔμπροσθεν αὐτῆς, καὶ ὄνειδισθεὶς ὑπὸ τῆς ἰδίας γυναικὸς Μελχῶ, ἔφη· Παίξομαι καὶ γελάσομαι ἐναντίον Κυρίου. Οὐ μόνον γὰρ οὐκ ἐπαύσατο, ἀλλὰ καὶ ἐπιτείνειν τὰ τοιαῦτα ἐπηγγείλατο. Τινὲς δὲ μὴ προσεσχρότερες τῇ τάξει καὶ τῇ ἀκριβείᾳ, μηδὲ θελήσαντες ἐκ τῶν εἰδόντων ταῦτα διδαχθῆναι, εἰς ἀλληγορίας ἐτράπησαν, μηδὲ πάντας εἶναι τοὺς ψαλμοὺς ἀποφηνάμενοι τοῦ Δαυὶδ, ἀλλὰ τῶν ἐξ αὐτοῦ παραλαμβανόντων φανεροὺς εἰρηκότες· ὅπερ ποτὲ ὁ Κύριος ἢ ἀπόστολός τινος ἑτέρου περὶ ψαλμοῦ οὐκ ἐμνημόνευσεν, εἰ μὴ τοῦ Δαυὶδ. Διαγράφομεν οὖν αὐτὸν καθεζόμενον, καὶ τοὺς χοροὺς ἔμπροσθεν αὐτοῦ δεξιᾶ καὶ ἀριστερᾶ, ὅπως γινῶ τις καὶ τὴν θέαν αὐτῆς τῆς τάξεως. Μετὰ δὲ ταῦτα λέγοντες καὶ οὖς αὐτὸς ἠξιώθη προειπεῖν ψαλμοὺς περὶ τῆς τοῦ Δεσπότη οἰκονομίας, ποικίλως αὐτοὺς ἐν τῇ συνθέσει καὶ διαφόρως ἐναλλάξας τῶ σχήματι περὶ πάθους καὶ ἀναστάσεως τῆς ἀνθρωπότητος αὐτοῦ. Ὁμοίως καὶ ὅτι τῇ θεότητι αἴδιος καὶ δημιουργὸς τῶν ἀπάντων ἐστὶ καὶ ἀνακαινιστὴς τοῦ παντός, πρὸς ὃν ἀφορᾶ πᾶς ὁ σκοπὸς τῆς θεοπνεύστου Γραφῆς. Χορὸς Ἰδιθούμ, χορὸς τῶν υἱῶν Κορέ, χορὸς Ἐθάμ τοῦ Ἰσραηλίτου, χορὸς Ἀσάφ, χορὸς Μωϋσέως ἀνθρώπου

Θεοῦ. Οὗτοι οἱ χοροὶ τῶν ὑπ' αὐτὸν προφητῶν εἰσι διαφόροις ὀργάνοις ᾄδοντες καὶ ψάλλοντες καὶ ὀρχούμενοι εἰς δόξαν Θεοῦ τοὺς γενομένους ἐκ Πνεύματος ἁγίου Ψαλμοὺς ρν'.

55.533 ΠΡΟΘΕΩΡΙΑ ΕΙΣ ΤΟΥΣ ΨΑΛΜΟΥΣ.

α'. Πᾶσαι μὲν ἅγιοι αἱ θεῖαι Γραφαί· ἔχουσι δέ τι πλέον οἱ Ψαλμοί· οἷον περὶ σωφροσύνης εὐθέως, μᾶλλον δὲ πρὸ πάντων, περὶ τοῦ μὴ συνεῖναι πονηροῖς, ἀπ' αὐτῆς εὐθὺς τῆς ἀρχῆς τοῦ βιβλίου. Διὰ γὰρ τοῦτο καὶ ἐντεῦθεν ἤρξατο ὁ μακάριος 55.534 Δαυῖδ λέγων· Μακάριος ἀνὴρ, ὃς οὐκ ἐπορεύθη ἐν βουλῇ ἀσεβῶν. Μακαριότητα δὲ ὅταν εἴπῃ, τὴν κορυφὴν λέγει τῶν ἀγαθῶν ἀπάντων. Περὶ δὲ τοῦ συνεῖναι ἀγαθοῖς, περὶ τοῦ γαστρὸς κρατεῖν, περὶ τοῦ 55.535 χεῖρας κατέχειν, περὶ ἀκολασίας, περὶ τοῦ μὴ πλεονεκτεῖν, ὅτι οὐδὲν τὰ χρήματα, οὐδὲ δόξα, καὶ ὅσα τοιαῦτα. Καὶ περὶ μὲν τοῦ σωφρονεῖν ἀκούσῃ αὐτοῦ λέγοντος, Ὅτι αἱ ψοαὶ μου ἐπλήσθησαν ἐμπαιγμάτων· καὶ πάλιν, Ἐξωλόθρευσας πάντα τὸν πορνεύοντα ἀπὸ σοῦ. Περὶ δὲ τοῦ δεῖν γαστρὸς κατέχειν, Καὶ ἀπέκτεινε, φησὶν, ἐν τοῖς πλείοσιν αὐτῶν, ἔτι τῆς βρώσεως οὔσης ἐν τῷ στόματι αὐτῶν. Καὶ ὅτι δεῖ δῶρων ἀπέχεσθαι· Πλοῦτος ἐὰν ῥέῃ, μὴ προστίθεσθε καρδίαν. Καὶ δόξης μὴ ἐπιθυμεῖν· Οὐδὲ συγκαταβήσεται αὐτῷ ἡ δόξα αὐτοῦ ὀπίσω αὐτοῦ. Τοὺς πονηροὺς μὴ ζηλοῦν· Μὴ παραζηλοῦ ἐν πονηρευομένοις. Τὰς δυναστείας ἠγεῖσθαι οὐδέν· Εἶδον τὸν ἀσεβῆ ὑπερυψούμενον καὶ ἐπαιρόμενον, ὡς τὰς κέδρους τοῦ Λιβάνου· καὶ παρήλθον, καὶ ἰδοὺ οὐκ ἦν. Μηδὲν τὰ παρόντα ἠγεῖσθαι· Ἐμακάρισαν τὸν λαόν, ᾧ ταῦτά ἐστι· μακάριος ὁ λαὸς οὗ Κύριος ὁ Θεὸς αὐτοῦ. Ὅτι οὐχ ἀπλῶς ἀμαρτάνομεν, ἀλλ' ἔστιν ἀνταπόδοσις, φησὶν· Ὅτι σὺ ἀποδώσεις ἐκάστῳ κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ. Διὰ τί δὲ οὐ καθ' ἡμέραν ἀνταποδίδωσιν; Ὁ Θεὸς κριτὴς δίκαιος καὶ ἰσχυρὸς καὶ μακρόθυμος. Ὅτι ἡ ταπεινοφροσύνη καλόν· Κύριε, οὐχ ὑψώθη, φησὶν, ἡ καρδία μου. Καὶ ὅτι ἡ ὑπερηφανία κακόν· Διὰ τοῦτο ἐκράτησεν αὐτοὺς ἡ ὑπερηφανία εἰς τέλος. Καὶ πάλιν, Κύριος ὑπερηφάνοις ἀντιτάσσεται. Ὅτι ἡ ἐλεημοσύνη καλόν· Ἐσκόρπισεν, ἔδωκε τοῖς πένησιν, ἡ δικαιοσύνη αὐτοῦ μένει εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος. Ὅτι τὸ ἐλεεῖν ἐπαινετόν· Χρηστὸς ἀνὴρ ὁ οἰκτεῖρων καὶ κισρῶν. Ὅτι κακῶς λέγειν οὐ δεῖ· Τὸν καταλαλοῦντα λάθρα τοῦ πλησίον αὐτοῦ, τοῦτον ἐξεδίωκον. Καὶ πολλὰ τούτων πλείονα εὐρήσεις ἐντεῦθεν ἐμφιλόσοφα δόγματα. Καὶ γὰρ οὐ περὶ τῶν παρόντων μόνον, ἀλλὰ καὶ περὶ τῶν μελλόντων διαλέγεται, καὶ περὶ τῶν ὀρωμένων, καὶ περὶ τῆς ἀοράτου κτίσεως. Καὶ περὶ οὐρανοῦ θέλεις μαθεῖν, πότερον μένει τοιοῦτος, ἢ μεταβάλλεται; Σαφῶς ἀποκρίνεται σοι καὶ ἐρεῖ, ὅτι οἱ οὐρανοὶ ὡς ἱμάτιον παλαιωθήσονται, καὶ ὡσεὶ περιβόλαιον ἐλίξεις αὐτοὺς, ὁ Θεὸς, καὶ ἀλλαγῆσονται. Καὶ περὶ τοῦ σχήματος ἐὰν θέλῃς ἀκοῦσαι, ἀκούσῃ πάλιν, Ὁ ἐκτείνων τὸν οὐρανὸν ὡσεὶ δέρβιν. Ἐὰν περὶ τῶν νώτων αὐτοῦ βουληθῆς τι πλέον εἰδέναι, ἐρεῖ σοι πάλιν, Ὁ στεγάζων ἐν ὕδασι τὰ ὑπερῶα αὐτοῦ. Καὶ οὐδ' ἐνταῦθα ἴσταται, ἀλλὰ καὶ περὶ τοῦ πλάτους καὶ ὕψους σοι διαλέγεται, δεικνὺς ταῦτα ἰσόμετρα ὄντα· Καθόσον γὰρ, φησὶν, ἀπέχουσιν ἀνατολαὶ ἀπὸ δυσμῶν, ἐμάκρυνεν ἀφ' ἡμῶν τὰς ἀνομίας ἡμῶν. Κατὰ τὸ ὕψος τοῦ οὐρανοῦ ἀπὸ τῆς γῆς ἐκραταίωσε Κύριος τὸ ἔλεος αὐτοῦ ἐπὶ τοῖς φοβουμένοις αὐτόν. Κἂν τῆς γῆς τὰ θεμέλια περιεργάσῃ, οὐδὲ ταῦτά σοι ἀποκρύψει, ἀλλ' ἀκούσῃ λέγοντος, ὅτι Ἐπὶ θαλασσῶν ἐθεμελίωσεν αὐτήν. Κἂν περὶ τῶν σεισμῶν θέλῃς μαθεῖν πόθεν γίνονται, ἀπαλλάξει σε πάσης ἀπορίας οὕτω λέγων· Ὁ ἐπιβλέπων ἐπὶ τὴν γῆν, καὶ ποιῶν αὐτήν τρέμειν. Ἄν τῆς νυκτὸς ζητεῖς τὴν χρῆσιν, καὶ ταῦτα εἴσῃ παρ' αὐτοῦ μαθεῖν, ὅτι Ἐν αὐτῇ διελεύσονται πάντα τὰ θηρία τοῦ δρυμοῦ. Καὶ τὰ ὄρη ποῦ χρήσιμα, ἐρεῖ σοι· Ὅρη τὰ ὑψηλὰ ταῖς ἐλάφοις. Καὶ διὰ τί αἱ

πέτραι, λέγει σοι· Πέτρα καταφυγή τοῖς λαγωῖς. Διὰ τί τὰ ἄκαρπα δένδρα, μάθε· Ἐκεῖ στρουθία ἐννοσεύσουσι· Διὰ τί ἐν ἐρήμοις αἱ πηγαί; Ἐπ' αὐτὰς τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ κατασκηνώσῃ, καὶ τὰ θηρία τοῦ ἀγροῦ. Διὰ τί οἶνος; Οὐχ ἵνα πίνῃς μόνον, ἐπεὶ ἤρκει καὶ ἡ τοῦ ὕδατος φύσις, ἀλλ' ἵνα εὐφρανθῆς καὶ ἡσθῆς· Οἶνος γὰρ εὐφραίνει καρδίαν ἀνθρώπου. Τοῦτο δὲ μαθὼν, εἶση καὶ μέχρι ποῦ τῷ οἴνῳ χρῆσθαι δεῖ. Πόθεν τρέφεται τὰ πετεινὰ καὶ τὰ ἄγρια θηρία, ἀκούσῃ λέγοντος· Πάντα πρὸς σὲ προσδοκῶσι, δοῦναι τὴν τροφήν αὐτῶν εἰς εὐκαιρον. Κἂν εἴπῃς, διὰ τί τὰ κτήνη; ἀποκρίνεται σοι, ὅτι καὶ ταῦτα διὰ σέ· Ὁ ἐξανατέλλων γὰρ, φησὶ, χόρτον τοῖς κτήνεσι, καὶ χλόην τῇ δουλείᾳ τῶν ἀνθρώπων. Τί τῆς σελήνης ἡ χρεία, ἀκουσον λέγοντος· Ἐποίησε σελήνην εἰς καιρούς· Ὅτι γενητὰ πάντα τὰ ὀρώμενα καὶ τὰ μὴ ὀρώμενα, καὶ τοῦτο σαφῶς ἐδίδαξεν· Αὐτὸς, φησὶν, εἶπε, καὶ ἐγενήθησαν· αὐτὸς ἐνετείλατο, καὶ ἐκτίσθησαν.

Καὶ ὅτι θανάτου λύσις ἔσται, διδάσκει λέγων· Ὁ Θεὸς μου λυτρώσεται τὴν ψυχὴν μου ἐκ χειρὸς ἄδου, ὅταν λαμβάνῃ με. Πόθεν τὸ σῶμα ἡμῶν γέγονε, καὶ ποῦ πάλιν ἀπέρχεται, λέγει· Ἐμνήσθη ὅτι χοῦς 55.536 ἔσμεν, καὶ ἐπιστρέψει εἰς τὸν χοῦν αὐτοῦ. Διὰ τί ταῦτα πάντα; Διὰ σέ· Δόξῃ γὰρ καὶ τιμῇ ἐστεφάνωσας αὐτόν, καὶ κατέστησας αὐτόν ἐπὶ τὰ ἔργα τῶν χειρῶν σου. Ἐχομέν τι κοινὸν πρὸς τοὺς ἀγγέλους οἱ ἄνθρωποι, καὶ τοῦτο λέγει· Ἠλάττωσας αὐτόν βραχὺ τι παρ' ἀγγέλους. Καὶ περὶ τῆς ἀγάπης τοῦ Θεοῦ λέγει· Καθὼς οἰκτεῖρει πατὴρ υἱοῦς, ὠκτεῖρησε Κύριος τοὺς φοβουμένους αὐτόν. Περὶ τῶν μετὰ ταῦτα διαδεχομένων ἡμᾶς, καὶ τῆς ἀταράχου λήξεως ἐκείνης· Ἐπίστρεψον, ψυχὴ μου, εἰς τὴν ἀνάπαυσίν σου. Διὰ τί οὕτω μέγας ὁ οὐρανός, ἐρεῖ· Οἱ οὐρανοὶ διηγοῦνται δόξαν Θεοῦ. Διὰ τί νύξ καὶ ἡμέρα; Οὐχ ἵνα φαίνωσι καὶ ἀναπαύωσι μόνον, ἀλλ' ἵνα καὶ παιδεύωσιν. Οὐ γὰρ εἰσι λαλιαὶ, οὐδὲ λόγοι, ὧν οὐχὶ ἀκούονται αἱ φωναὶ αὐτῶν. Πῶς ἡ θάλασσα περικεῖται τῇ γῆ Ἄβυσσος ὡς ἱμάτιον, τὸ περιβόλαιον αὐτῆς. Οὕτω γὰρ τὸ Ἑβραϊκὸν ἔχει. Ἀπὸ δὲ τῶν εἰρημένων ἀρχὴν λαβόντες, καὶ τὰ ἄλλα πάντα εἴσεσθε· τὰ περὶ Χριστοῦ, τὰ περὶ ἀναστάσεως, τὰ περὶ τῆς μελλούσης ζωῆς, τὰ περὶ ἀναπαύσεως, τὰ περὶ κολάσεως, τὰ κατὰ τὸν ἠθικὸν λόγον, τὰ περὶ τῶν δογμάτων ἅπαντα, καὶ μυρίων ἀγαθῶν ἐμπεπλησμένον τὸ βιβλίον εὐρήσετε.

Κἂν εἰς πειρασμοὺς ἐμπέσης, πολλὴν ἐντεῦθεν λήψῃ παραμυθίαν· κἂν εἰς ἀμαρτίαν, μυρία φάρμακα κείμενα ἐνταῦθα εὐρήσεις· ἂν εἰς πενίαν, ἂν εἰς θλίψιν, πολλοὺς τοὺς λιμένας ὄψει. Κἂν δίκαιος ᾖ, πολλὴν ὠφέλειαν ἐκεῖθεν καρπώσῃ· κἂν ἀμαρτωλὸς, πολλὴν τὴν παραμυθίαν. Ἄν τε γὰρ δίκαιος ᾖ καὶ πάσχῃς δεινὰ, ἀκούσῃ, ὅτι Ἐνεκα σοῦ θανατούμεθα ὅλην τὴν ἡμέραν· ἐλογίσθημεν ὡς πρόβατα σφαγῆς. Ταῦτα πάντα ἦλθεν ἐφ' ἡμᾶς, καὶ οὐκ ἐπελαθόμεθα σου. Ἄν ἐπάρῃ σε τὰ κατορθώματα, λέγει σοι· Μὴ εἰσέλθῃς εἰς κρίσιν μετὰ τοῦ δούλου σου, ὅτι οὐ δικαιωθήσεται ἐνώπιόν σου πᾶς ζῶν· καὶ εὐθέως ταπεινωθήσῃ. Ἄν ἀμαρτωλὸς ᾖ καὶ ἀπεγνωκῶς ἑαυτοῦ, ἀκούσῃ συνεχῶς ἐπάδοντος· Σήμερον ἐὰν τῆς φωνῆς αὐτοῦ ἀκούσῃτε, μὴ σκληρύνῃτε τὰς καρδίας ὑμῶν, ὡς ἐν τῷ παραπικρασμῷ· καὶ ἀναστήσῃ ταχέως. Κἂν διάδημα ἔχῃς ἐπὶ τῆς κεφαλῆς, μαθήσῃ, ὅτι Οὐ σώζεται βασιλεὺς διὰ πολλὴν δύναμιν, καὶ γίγας οὐ σωθήσεται ἐν πλήθει ἰσχύος αὐτοῦ· καὶ δυνήσῃ μετριάζειν. Ἐὰν πλούσιος ᾖ καὶ ἐπίδοξος, πάλιν ἀκούσῃ· Οὐαὶ οἱ πεποιθότες ἐπὶ τῇ δυνάμει αὐτῶν, καὶ ἐπὶ τῷ πλήθει τοῦ πλοῦτου αὐτῶν καυχώμενοι! καὶ ὅτι Ἄνθρωπος, ὡσεὶ χόρτος αἱ ἡμέραι αὐτοῦ· ὡσεὶ ἄνθος τοῦ ἀγροῦ, οὕτως ἐξανθήσει· καὶ οὐδὲν ἠγήσῃ μέγα εἶναι τῶν ἐπὶ τῆς γῆς. Τὸ γὰρ πάντων λαμπρότερον, ἡ δόξα καὶ ἡ δυναστεία, ὅταν οὕτως εὐτελής ᾖ, τί ἕτερον ἄξιον ἂν εἴῃ λόγου τῶν ἐπὶ τῆς γῆς; Ἄλλ' ἐν ἀθυμίᾳ κατέστης; Εἰπέ· Ἴνα τί περίλυπος εἶ, ἡ ψυχὴ μου, καὶ ἵνα τί συνταράσσεις με; Ἐλπίσον ἐπὶ τὸν Θεὸν, ὅτι ἐξομολογήσομαι αὐτῷ. Ἄλλ' ὄρας εὐδοκιμοῦντας παρ' ἀξίαν; Ἄκουσον λέγοντος, ὅτι Ὡσεὶ χόρτος, ταχὺ

ξηρανθήσονται, καὶ ὡσεὶ λάχανα χλόης, ταχὺ ἀποπεσοῦνται. Βλέπεις δικαίους καὶ ἁμαρτωλοὺς κολαζομένους; Ἴδε ὅτι οὐχ ἡ αὐτὴ αἰτία· Πολλοὶ γὰρ, φησὶν, αἱ μάλιστα τοῦ ἁμαρτωλοῦ· ἐπὶ δὲ τῶν δικαίων οὐχ οὕτως, ἀλλὰ Πολλοὶ αἱ θλίψεις τῶν δικαίων, καὶ ἐκ πασῶν αὐτῶν ῥύσεται αὐτοὺς ὁ Κύριος· καὶ ἄλιν· Θάνατος ἁμαρτωλῶν πονηρός· καὶ, Τίμιος ἐναντίον Κυρίου ὁ θάνατος τῶν ὁσίων αὐτοῦ. Ταῦτα λέγε συνεχῶς, ἐντεῦθεν παιδεύου. Τούτων γὰρ ἕκαστον τῶν ῥημάτων πέλαγος ἀχανὲς νοημάτων· ἡμεῖς γὰρ ἀπλῶς ταῦτα παρεδράμομεν· εἰ δὲ βουλευθῆῖτε μετὰ ἀκριβείας διερευνᾶσθαι τὰ εἰρημένα, πολὺν ὄψεσθε τὸν πλοῦτον καὶ ἀπ' αὐτῶν, καὶ ἀπὸ τῶν ἄλλων Γραφῶν ὁμοίως.

β'. Ἄλλ' ἐπειδὴ ἡ ἀνάγνωσις ἔχει πόνον καὶ πολὺ τὸ φορτικόν, τοῖς εἰρημένοις τέως ἐμφιλοχωρῶμεν· ἵνα ὁμοῦ καὶ τέρπης τὴν ψυχὴν ἄδων, καὶ ὑποκλέπτῃ τὸν πόνον. Ψαλλέτω τοίνυν τὸ στόμα, καὶ παιδευέσθω ὁ νοῦ· οὐκ ἔστιν οὐδ' αὐτὸ τοῦτο μικρόν. Ὅταν γὰρ μὴ φθονεῖν ἑᾶ, μὴ λυπεῖσθαι καὶ ἀθυμεῖν ἀκαίρως, μήτε ἠγεῖσθαι τι πλοῦτον, μὴ θλίψιν, μὴ πενίαν, μηδὲ αὐτὴν τὴν ζωὴν νομίζειν τι εἶναι, πάντων σε ἀπαλλάττει τῶν παθῶν. 55.537 Ἄλλως τε δὲ, ἐὰν παιδευόμεν τὴν γλῶτταν ψάλλειν, αἰσχυρῶνεται ἡ ψυχὴ ταύτης ψαλλούσης τὰναντία βουλομένη. Δεῖ οὖν ἡμῖν τῆς κιθάρας τοῦ Δαυὶδ, ἵνα ἐπάδωμεν τῇ ψυχῇ τὰς θείας ἐπὶ ὁδοῦ, καὶ τὰς ἐντεῦθεν, καὶ τὰς τῶν ἀγαθῶν πράξεων. Ὡς ἂν θάτερον μόνον ποιῶμεν, καὶ τῆς ὁδοῦ ἀκούοντες, τῷ ταῦτα ἐπάδοντι πολεμῶμεν διὰ τῶν ἔργων, καὶ εἰς κρῖμα ἡμῖν ἔσται τὸ φάρμακον, καὶ ἀγριωτέρα ἢ μανία τοῦ διαβόλου γένηται. Πρὸ μὲν γὰρ τοῦ ἀκούσαι δέδοικεν ὁ πονηρὸς δαίμων, μήποτε ἀκούσαντες κατορθώσωμεν· ὅταν δὲ ἀκούσαντες οἱ αὐτοὶ μένωμεν, καὶ τοῦτο ἐξαιρεῖται.

Ψάλλωμεν τοίνυν τὴν ἀπὸ τῶν πράξεων ὁδὴν, ἵνα τὴν δαίμονος χαλεπωτέραν ἐκβάλλωμεν ἁμαρτίαν, καὶ τὴν τοῦ Πνεύματος ἐπισπασώμεθα χάριν. Οὐδὲν γὰρ, οὐδὲν οὕτως ἀνίστησι ψυχὴν, καὶ πτεροῖ, καὶ τῆς γῆς ἀπαλλάττει, καὶ τῶν τοῦ σώματος ἀπολύει δεσμῶν, καὶ φιλοσοφεῖν ποιεῖ, καὶ πάντων καταγελαῶν τῶν βιωτικῶν, ὡς ἡ ἀπὸ τῶν ψαλμῶν ἐμμέλεια, καὶ ῥυθμῶ συγκείμενον ἄσμα. Ἐπειδὴ γὰρ εἶδεν ὁ Θεὸς τοὺς πολλοὺς τῶν ἀνθρώπων ῥαθυμοτέρους ὑπάρχοντας, καὶ τὸν ἐκεῖθεν οὐχ ἡδέως ὑπομένοντας κάματον, ποθεινότερον ποιῆσαι τὸν πόνον βουλόμενος, καὶ τοῦ καμάτου τὴν αἴσθησιν ὑποτέμνεσθαι, τὴν τοῦ μακαρίου Δαυὶδ ἐκίνησε γλῶσσαν τοὺς ψαλμοὺς διευκρινῆσαι τούτους, καὶ μελωδίαν ἀναμίξει τῇ προφητεῖα, ἵνα τῷ ῥυθμῷ τοῦ μέλους ψυχαγωγούμενοι πάντες, μετὰ πολλῆς τῆς προθυμίας τοὺς ἱεροὺς ἀναπέμπωσιν αὐτῷ ὕμνους. Οὕτω γὰρ ἡμῶν ἢ φύσις πρὸς τὰ ἄσματα καὶ τὰ μέλη οἰκείως ἔχει καὶ ἡδέως, ὡς καὶ τὰ ὑπομάζια παιδία κλαυθυριζόμενα καὶ δυσχεραίνοντα, οὕτω κατακοιμίζεσθαι. Αἱ γοῦν τίτθαι ἐν ταῖς ἀγκάλαις αὐτὰ βαστάζουσαι πολλάκις ἀπιοῦσαι, καὶ τινὰ αὐτοῖς κατεπάδουσαι ἄσματα παιδικὰ, οὕτως αὐτοῖς τὰ βλέφαρα κατακοιμίζουσι. Διὰ τοῦτο καὶ ὁδοιπόροι πολλάκις κατὰ μεσημβρίαν ἐλαύνοντες ὑποζύγια, ἄδοντες τοῦτο ποιοῦσι, τὴν ἐκ τῆς ὁδοιπορίας ταλαιπωρίαν ταῖς ὁδοῖς ἐκείναις παραμυθούμενοι. Οὐχ ὁδοιπόροι δὲ μόνον, ἀλλὰ καὶ γηπόνοι ληνοβατοῦντες, καὶ τρυγῶντες, καὶ ἀμπέλους θεραπεύοντες, καὶ ἄλλο τι ἐργαζόμενοι, πολλάκις ἄδουσι· καὶ ναῦται κωπηλατοῦντες τοῦτο ποιοῦσιν. Ἦδη δὲ καὶ γυναῖκες ἰστουργοῦσαι καὶ τῇ κερκίδι τοὺς στήμονας συγκεχυμένους διακρίνονταί, πολλάκις μὲν καὶ καθ' ἑαυτὰς ἐκάστη, πολλάκις δὲ καὶ συμφώνως ἅπασαι μίαν τινὰ μελωδίαν ἄδουσαι. Ποιοῦσι δὲ τοῦτο καὶ γυναῖκες, καὶ γηπόνοι, καὶ ναῦται, τῷ ἄσματι τὸν ἐκ τῶν ἔργων πόνον παραμυθήσασθαι σπουδάζοντες· ὡς τῆς ψυχῆς, εἰ μέλους ἀκούσειε καὶ ὁδοῦ, ῥᾶον ἅπαντα ἐνεγκεῖν δυναμένης τὰ ὀχληρὰ καὶ ἐπίπονα. Ἐπεὶ οὖν οἰκείως ἡμῖν πρὸς τοῦτο ἔχει τὸ εἶδος τῆς τέρψεως ἢ ψυχῆ, ἵνα μὴ πορνικὰ ἄσματα οἱ δαίμονες

εισάγοντες ἅπαντα ἀνατρέπωσι, τοὺς ψαλμοὺς αὐτοῖς ἐπετείχισεν ὁ Θεὸς, ὥστε ὁμοῦ τὸ πρᾶγμα καὶ ἡδονὴν καὶ ὠφέλειαν εἶναι. Ἀπὸ μὲν γὰρ τῶν ἕξωθεν ἀσμάτων βλάβη καὶ ὄλεθρος, καὶ πολλὰ ἂν εἰσαχθεῖη δεινὰ, ἀσελγεστέρας καὶ παρανομοτέρας τοῖς ἄσμασι τούτοις τῆς ψυχῆς γινομένης, μαλθακωτέρας τε καὶ ἀσθενεστέρας· ἐπὶ δὲ τῶν πνευματικῶν πολὺ μὲν τὸ κέρδος, πολλὴ δὲ ἡ ὠφέλεια, πολὺς δὲ ὁ ἀγιασμός, καὶ πάσης φιλοσοφίας ὑπόθεσις γένοιτ' ἂν, τῶν τε ῥημάτων τὴν ψυχὴν ἐκκαθαίροντων, τοῦ τε ἁγίου Πνεύματος τῇ τὰ τοιαῦτα ψαλλούσῃ ἐφιπταμένου ψυχῇ. Ἐπάδωμεν τοίνυν τῇ ψυχῇ τοὺς φιλοσοφίας γέμοντας ψαλμοὺς, ἵνα κατὰ μικρὸν καὶ ἐπὶ τὰ ὑψηλότερα ἀναχθῶμεν. Ὅταν γὰρ ἐν τοῖς ψαλμοῖς μάθῃς, τότε καὶ ὕμνους εἶση, ἅτε θεϊότερον πρᾶγμα. Οἱ γὰρ ψαλμοὶ πάντα ἔχουσιν, οἱ δὲ ὕμνοι πάλιν οὐδὲν ἀνθρώπινον. Αἱ γὰρ ἄνω δυνάμεις ὕμνοῦσιν, οὐ ψάλλουσιν· Οὐ γὰρ ὠραῖος 55.538 ὕμνος ἐν στόματι, φησὶν, ἀμαρτωλοῦ. Διὸ καὶ ὁ Παῦλος παραινεῖ λέγων· Ἔδοντες ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν τῷ Κυρίῳ, μὴ ἀπλῶς τῷ στόματι, ἀλλὰ μετὰ προσοχῆς. Τοῦτο γὰρ ἐστὶ τῷ Θεῷ ἄδειν· ἐκεῖνο δὲ, τῷ ἀέρι· διαχεῖται γὰρ ἀπλῶς ἢ φωνή. Οὐ χρεια τόπου, οὐ χρεια χρόνου, ἀλλὰ καὶ ἐν παντὶ τόπῳ, καὶ ἐν παντὶ καιρῷ ἕξεσι ψάλλειν κατὰ διάνοιαν. Κἂν ἐν ἀγορᾷ βαδίζῃς, κἂν ἐν ὁδοῖς ᾗς, κἂν φίλοις συνεδρεύῃς, ἕξεσι διεγείραι τὴν ψυχὴν, ἕξεσι σιγῶντα βοᾶν. Οὕτω καὶ ὁ Μωϋσῆς ἐβόα, καὶ ὁ Θεὸς ἤκουε. Κἂν χειροτέχνης ᾗς, ἐν ἐργαστηρίῳ καθημένος καὶ ἐργαζόμενος, δυνήσῃ ψάλλειν. Κἂν στρατιώτης ᾗς, ἐν δικαστηρίῳ προσεδρεύων, δυνήσῃ τὸ αὐτὸ τοῦτο ποιεῖν. Ἔξεσι γὰρ καὶ χωρὶς φωνῆς ψάλλειν, τῆς διανοίας ἔνδον ἠχούσης. Οὐ γὰρ ἀνθρώπῳ ψάλλομεν, ἀλλὰ Θεῷ τῷ δυναμένῳ καὶ καρδίας ἀκοῦσαι, καὶ εἰς τὰ ἀπόρρητα τῆς διανοίας ἡμῶν εἰσελθεῖν. Ἄλλ' ἐπειδὴ οἱ πνευματικοὶ ἄνδρες, οἱ τὰ χαρίσματα τοῦ Πνεύματος ἔχοντες, ὑπὲρ τῶν πλησίον εὐχονται αἰεὶ, καὶ τὰς ἱκετηρίας ἀναφέρουσι μετὰ κατανύξεων καὶ στεναγμῶν τῷ Θεῷ· τοῦτο καὶ ἡμεῖς ποιῶμεν, καὶ καθ' ἑκάστην ἡμέραν ἐντυγχάνωμεν τῷ Θεῷ, ὑπὲρ τε ἑαυτῶν, ὑπὲρ τε τῶν ἀδελφῶν τῶν ἡμετέρων. Πῶς δὲ ἔστιν ἐντυγχάνειν τῷ Θεῷ; Ἀπὸ τοῦ βίον ἔχειν ὀρθόν, καὶ συνειδὸς κεκαθαμένον. Ταῦτα δὲ οὐδαμῶθεν ἄλλοθεν ἕξεσι κατορθοῦν, ἀλλ' ἢ ἐν τῷ νόμῳ Κυρίου μελετᾶν ἡμέρας καὶ νυκτός. Καὶ μὴ μοι λεγέτω τις, ὅτι πρὸ τῆς ἐρμηνείας οὐκ ἴδριν τῶν ψαλμῶν τὴν δύναμιν. Καὶ γὰρ πρὸ τῆς ἐρμηνείας παντὶ τῷ ὀπωσοῦν βουλομένῳ προσέχειν ἀρκεῖ καὶ εἷς στίχος πολλὴν ἐνθεῖναι φιλοσοφίαν, καὶ εἰς δόγμα διορθῶσαι, καὶ εἰς βίον ὠφελῆσαι τὰ μέγιστα. Καὶ γὰρ ὅταν εἴπῃς, Μακάριος ἀνὴρ ὁ φοβούμενος τὸν Κύριον, καὶ δυνηθεὶς εἰδέναι τί ποτέ ἐστὶν ὃ λέγεις, οὐ τὸν ἐν δυναστείᾳ ὄντα, οὐ τὸν πλουτοῦντα, οὐ τὸν οἰκίας ἔχοντα λαμπράς, οὐ τὸν ἐν βασιλείοις στρεφόμενον, οὐκ αὐτὸν τὸν τὸ διάδημα ἐπὶ τῆς κεφαλῆς περικείμενον, οὐκ ἄλλον οὐδένα, ἀλλ' ἢ τὸν ἐν εὐλαβείᾳ, τὸν ἐν φιλοσοφίᾳ, τὸν ἐν φόβῳ Θεοῦ ὄντα ζηλώσεις, οὐ μόνον διὰ τὰ μέλλοντα, ἀλλὰ καὶ δι' αὐτὰ τὰ παρόντα. Καὶ γὰρ καὶ ἐνταῦθα οὗτος ἐκείνου δυνατώτερος. Μελετήσωμεν τοίνυν καὶ ἡμεῖς ἐντυγχάνειν Θεῷ· μάθωμεν πῶς δεῖ ποιεῖσθαι τὴν ἐντυχίαν. Οὐ γὰρ κάλλος ζητεῖ γλώττης ὁ Θεός, οὐδὲ ῥημάτων συνθήκην, ἀλλὰ ψυχῆς ὥραν. Κἂν ἐκεῖνη φθέγγηται τὰ αὐτῷ δοκοῦντα, τὸ πᾶν ἀνύσσα ἀπεισιν. Εἰ γὰρ ἀνθρώπῳ τις συγγινόμενος θαυμαστῶ πολλὰ καρποῦται ἐκ τῆς συνουσίας, πολλῶ μᾶλλον ὁ Θεὸς διηνεκῶς δι' εὐχῆς ἐκτενοῦς. Κἂν γὰρ ἀμαρτωλός τις ὢν μετὰ ταπεινοφροσύνης εὐξῆται, ὅπερ ἐστὶ μέρος ἀρετῆς, μέγала ἀνύσαι δυνήσεται. Ὡσπερ οὖν καὶ ὁ τελώνης (καὶ γὰρ ἀπὸ ψιλοῦ ῥήματος τὸ πᾶν ἤνυσεν), ἐπειδὴ ἡ διάνοια αὐτοῦ καλῶς παρεσκευασμένη ἦν. Πῶς δὲ ἦν παρεσκευασμένη; Ἐταλάνιζεν ἑαυτὸν, τὸ στήθος ἔτυπεν, οὐδὲ ἀναβλέψαι εἰς τὸν οὐρανὸν ἠνείχετο. Ἄν οὕτω καὶ σὺ εὐχῇ, πτεροῦ κουφοτέραν ἐργάσῃ τὴν ψυχὴν. Ἔστω τοίνυν ἡ εὐχὴ ἡμερος, γαληνῆ, χάριεν ἔχουσα τὸ πρόσωπον καὶ ἀπαλὸν μετὰ πραότητος καὶ μὴ κατ' ἐχθρῶν γινομένη. Αὕτη τῶν οὐρανῶν ἀξία ἢ εὐχὴ, αὕτη τῶν ἀγγέλων ἀξία ἢ γλώττα. Οὕτω γὰρ καὶ

ὕπὲρ ἡμῶν αὐτῶν ἀκουσθησόμεθα, ὅταν ὑπὲρ τῶν ἀδικούντων καὶ ἐπηραζόντων τὴν ἰκετηρίαν τῷ Θεῷ προσφέρωμεν. Ἄν οὕτω ρυθμίσωμεν τὴν ψυχὴν, δυνησόμεθα μετὰ παρρησίας λέγειν καὶ ἡμεῖς τῷ Θεῷ· Οἰκτείρησόν με, καὶ εἰσάκουσον τῆς προσευχῆς μου· καὶ ῥαδίως ἐπινεύσει, καὶ τὴν τῶν οὐρανῶν βασιλείαν παρέξει ἡμῖν· ἧς γένοιτο πάντας ἡμᾶς ἐπιτυχεῖν, χάριτι καὶ φιλανθρωπίᾳ τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.